

Povrnitev premoženjske škode pri delovnih nezgodah

Avtor:
mag. Boštjan J. Turk

Zakon o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD-1) vsebuje jasna pravila glede porazdelitve odgovornosti v primeru nastanka delovne nezgode.

Prvi odstavek 5. člena ZVZD-1 jasno določa, da mora delodajalec zagotoviti varnost in zdravje delavcev pri delu. V ta namen mora izvajati ukrepe, potrebne za zagotovitev varnosti in zdravja delavcev ter drugih oseb, ki so navzoče v delovnem procesu, vključno s preprečevanjem, odpravljanjem in obvladovanjem nevarnosti pri delu, obveščanjem in usposabljanjem delavcev, z ustrezno organiziranostjo in potrebnimi materialnimi sredstvi.

8. člen ZVZD-1 pa določa, da v primeru, če delodajalec prenese strokovne naloge na področju varnosti pri delu na strokovnega delavca ali zunanjo strokovno službo ter strokovne naloge v zvezi z izvajanjem zdravstvenih ukrepov na izvajalca medicine dela, ga to ne odvezuje odgovornosti na tem področju. Tudi obveznosti delavcev glede varnosti in zdravja pri delu ne vplivajo na načelo odgovornosti delodajalca.

Po drugi strani mora tudi delavec spoštovati in izvajati ukrepe za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu. 12. člen ZVZD-1 jasno določa, da mora delavec delo opravljati s tolikšno pazljivostjo, da varuje svoje življenje in zdravje ter življenje in zdravje drugih oseb.

Prav tako mora delavec uporabljati sredstva za delo, varnostne naprave in osebno varovalno opremo skladno z njihovim namenom in navodili delodajalca, pazljivo ravnati z njimi in skrbeti, da so v brezhibnem stanju.

V primeru nastanka delovne nezgode je primarna odgovornost torej na strani delodajalca.

V tem prispevku pa bomo obravnavali, kakšno vrsto škode oziroma odškodnine lahko delavec uveljavlja v primeru tovrstne nezgode.

Delavci imajo v primeru nastanka delovne nezgode od delodajalca pravico zahtevati povrnitev navadne škode. Povračilo take škode se načelno odmerja po cenah ob izdaji sodne odločbe.

Temeljno pravilo je, da sodišče prisodi oškodovancu odškodnino v znesku, ki je potreben, da postane njegov premoženjski položaj takšen, kakršen bi bil, če ne bi bilo škodljivega dejanja ali opustitve. To pomeni, da mora sodišče stremeti k temu, da se delavcu, ki je utrpel delovno nezgodo ne sme poslabšati premoženjski položaj, kakršnega je imel pred nastankom take nezgode. Premoženski položaj se mu sicer lahko, kot bomo videli kasneje, poslabša zaradi številnih razlogov: denimo zaradi neizplačila plače, nižjega dohodka, nezmožnosti napredovanja, stroškov zdravstvene rehabilitacije, potnih stroškov, ki nastanejo zaradi obiska zdravstvenih ustanov ipd.

V primeru deljene odgovornosti – ko je torej k škodnemu dogodku delno prispeval tudi delavec sam, ali če je povzročil, da je bila škoda večja, kot bi bila sicer, ima delodajalec pravico do sorazmerno zmanjšane odškodnine. V primeru, da ni mogoče ugotoviti, kateri del škode je posledica ravnanja delavca pa sodišče prisodi odškodnino ob upoštevanju okoliščin primera.

OBLIKE ODŠKODNINE

V primeru smrti, telesne poškodbe ali okvare zdravja ima odškodnina praviloma obliko denarne rente, in sicer dosmrtna rente ali rente za določen čas. Denarna renta, prisojena kot odškodnina, se plačuje mesečno vnaprej, če sodišče ne določi kako drugače. Pri tem ima delavec pravico zahtevati tudi potrebno zavarovanje za izplačevanje rente, razen če to glede na okoliščine primera ne bi bilo opravičljivo.

Če delodajalec ne da zavarovanja, ki ga določi sodišče, ima delavec pravico zahtevati, naj mu namesto rente izplača enkratno vsoto – ta pa se odmeri glede na višino rente in verjetno trajanje delavčevega življenja, z odbitkom ustreznih obresti.

PRAVICE DO ODŠKODNINE OSEB, KI JIH JE DELAVEC PREŽIVLJAL

Pravico do odškodnine imajo poleg tega tudi osebe, ki jih je umrl delavec preživjal: oseba, ki jo je umrl preživjal ali redno

podpiral, in oseba, ki je imela po zakonu pravico zahtevati od njega preživljanje, imata pravico do povračila škode, ki jo utrpita zaradi izgubljenega preživljanja oziroma zaradi izgubljene podpore.

V tem primeru imajo takšne osebe pravico do prejemanja denarne rente. Znesek te denarne rente se odmeri glede na vse okoliščine primera – a ne more biti višji od tistega, ki bi ga oškodovanec prejemal, če bi ostal živ.

POVRNITEV ŠKODE V PRIMERU TELESNE POŠKODBE ALI PRIZADETEGA ZDRAVJA

Če je delodajalec odgovoren za nastanek telesne poškodbe delavca, ali če je odgovoren za poslabšanje njegovega zdravja, mu mora prav tako povrniti stroške v zvezi z zdravljenjem in druge potrebne stroške v zvezi s tem, ter zaslužek izgubljen zaradi nezmožnosti za delo med zdravljenjem.

V primeru, da oškodovani delavec zaradi popolne ali delne nezmožnosti za delo izgubi zaslužek ali so njegove potrebe trajno povečane, ali pa so možnosti za njegov nadaljnji razvoj in napredovanje uničene ali zmanjšane, mu mora delodajalec plačevati tudi določeno denarno rento kot povračilo za to škodo.

Sodišče lahko na zahtevo oškodovanega delavca za naprej poveča rento, lahko pa jo na zahtevo delodajalca tudi zmanjša ali odpravi, če se pomembno spremenijo okoliščine, ki jih je obravnavalo ob izdaji prejšnje odločbe.

KDO VSE IMA V PRIMERU SMRTI ALI TEŽKE INVALIDNOSTI PRAVICO DO DENARNE ODŠKODNINE?

Če delavec umre, lahko sodišče prisodi pravično denarno odškodnino tudi njegovim ožjim družinskim članom (zakoncu, otrokom in staršem), in sicer za njihove duševne bolečine.

V primeru posebno težke invalidnosti delavca lahko sodišče prisodi njegovemu zakoncu, otrokom in staršem pravično denarno odškodnino za njihove duševne bolečine.

Takšno odškodnino je mogoče prisoditi tudi bratom in sestram delavca, če je med njimi in umrlim oziroma poškodovanim obstajala trajnejša življenjska skupnost.

Prav tako lahko sodišče odškodnino v primeru smrti ali težke invalidnosti prisodi tudi zunajzakonskemu partnerju, če je obstajala med njim in umrlim oziroma poškodovancem trajnejša življenjska skupnost.